

Landgoedwandeling Bergherbospad

Auteur: Marycke Naber

Kasteel Huis Bergh, Bergherbos, Zeddam, havezate Padevoort

Deze prachtige wandeling in het heuvelachtige Montferland loopt over het terrein van Huis Bergh, een der grootste kastelen van Nederland en dan via het Bergherbos met het voormalige mottekasteel Montferland naar Zeddam met havezate Padevoort. Vervolgens weer door het Bergherbos met de Galgenberg terug naar 's-Heerenberg.

Half augustus 2019 komt de gids 'De mooiste landgoedwandelingen in de Achterhoek' uit bij Uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig. Deze wandeling is daarin opgenomen. In de gids is uitgebreidere informatie over de landgoederen te lezen en een interview met Marijke Brouwer en Martin Weijers, directeur en groenbeheerder van landgoed Huis Bergh.

Routebeschrijving

Start: Busstation 's-Heerenberg. Afstand 14 km, bushalte na 7 km

NB Raadpleeg de openingstijden van de horeca en de dienstregeling van de bus.

- Loop vanaf de bushalte omhoog, dan LA (Oude Doetinchemseweg) en RD, Molenpoortstraat. Blijf RD lopen door de Molenstraat.

- Houd bij de neogotische Sint Pancratiuskerk uit 1897 rechts aan en loop RD door het poortgebouw van Kasteel Huis Bergh.

Als dit gesloten is, loop dan linksom om de slotgracht heen, ga bovenop de stadswal RA, dan het 2e pad scherp LA, zie verder bij routepunt 1.

Het kasteel werd gebouwd door de Heren (vanaf 1486 Graven) van Bergh. De houten woontoren is rond 1200, vervangen door een ronde tufstenen toren, die rond 1300 is afgebroken. Het kasteel werd toen vergroot met een verdieping en er is een nieuwe ringmuur gebouwd. In de Tachtigjarige Oorlog is Huis Bergh ernstig beschadigd. Omstreeks 1600 begon het herstel en kreeg het kasteel zijn huidige aanzien. In 1735 brandde de hoofdburcht geheel uit, waarna deze werd herbouwd. Sinds eind 18e eeuw werd het kasteel niet meer bewoond, maar voor meerdere doeleinden gebruikt, onder meer als seminarie.

In 1912 werd het inmiddels vervallen kasteel verkocht aan textielfabrikant Jan Herman van Heek, die het geleidelijk herstelde. In 1939 moest hij opnieuw beginnen, omdat een groot deel van de hoofdburcht wederom door brand was verwoest. Toen de wederopbouw in 1941 was voltooid, bracht hij er zijn collectie schilderijen en middeleeuwse handschriften onder. In 1946 droeg Van Heek zijn eigendom over aan de Stichting Huis Bergh.

- Loop RD over de voorburcht, neem een kijkje in de kerker onder de ronde toren. Ga na de brug over de slotgracht op de stadswal LA en het 1e pad schuin RA.

versiedatum: 18-07-2019

1. Houd rechts aan over de zichtas van het kasteel, met in de verte de kerktoren van Hoog Elten, en RD tussen de beukenhagen.

Hier bevindt zich blijkens een document uit 1461 de oudste tuin van Nederland, tot halverwege de 17e eeuw 'Vinckenberg' genoemd, daarna tot en met de 18e eeuw met 'gaerde' aangeduid. In 2016 is de restauratie ervan afgerond. Links bevinden zich vakken met oude fruitrassen en wilde bloemen. Rechts biedt een tuin met vijver en bakstenen paadjes, verwijzend naar de 17e-eeuwse doolhof, zicht op de voormalige overdekte Grafelijke Kaatsbaan uit 1560.

- Ga het 1e pad LA, door het in de 18e eeuw aangeplante parkbos De Plantage, ga bij de driesprong schuin RA en volg het brede halfverharde pad. Ga bij de T-splitsing RA.

- Loop bij de kruising met de zichtas van het kasteel RD. Je passeert een afsluitboom. Ga aan het eind RA over de halfverharde weg, dan het 1e bospad LA, Buukebuske.

2. Steek de asfaltweg over en loop RD over het graspad. Dit kruist een klinkerweg. Ga aan het eind RA, RD over het tegelpad aan de linkerkant, dan de 1e halfverharde weg LA.

- Ga bij de Y-splitsing schuin LA, Vossenweg. In het gebied voor de kruising is de familie Burgers in 1913 Burgers Dierenpark begonnen, dat in 1923 is verhuisd naar Arnhem.

3. Loop bij de kruising RD over het karrenspoor. Ga na de Gasthuisbult bij de kruising RA Landgoed Huis Bergh op.

250 hectare van het 1837 hectare grote natuurgebied is eigendom van de Stichting Huis Bergh, die in totaal ca. 500 hectare grond in bezit heeft. De rest is van Natuurmonumenten.

- Loop bij de schuine kruising RD, neem daarna bij de vijsprong waar een nieuwe beukenlaan is ingeplant het 2e pad van links, omhoog.

- Ga bij de 1e kruising RA. Het pad komt uit bij een hoge heuvel.

Dit is de 17 meter hoge Motte Montferland uit de 9e eeuw. Deze oudste en grootste motte van Nederland is omgeven door een gracht en een dubbele aarden wal. De houten motteburcht was rond het jaar 1000 bewoond door Gravin Adela van Hamaland en in 1016 door Adela's vijanden in brand gestoken. Na die tijd was de motte nauwelijks bewoond.

In 1427 kwam de burcht, voorheen eigendom van de hertog van Gelre, in handen van de Heren van Bergh en werd gebruikt als buitenverblijf. Graaf Willem liet in de tweede helft van de 16e eeuw een 'diergaerde' aanleggen met 'wilde dieren'. In 1699 gaf Oswaldus III, de laatste Graaf van Bergh, opdracht tot de bouw van een jachtkamer met aansluitend een huis voor de beheerder. Deze ronde er tevens een uitspanning, die in de loop der tijd is uitgegroeid tot het huidige hotel-restaurant Het Montferland. De motte is nog steeds in bezit van en wordt beheerd door Huis Bergh.

4. (Als je naar hotel-restaurant Het Montferland wilt, ga dan de houten trap op.) Ga LA en schuin RA naar beneden langs de houten afrastering.

- Loop RD het bos in, ga aan het eind, vlak voor de asfaltweg, LA, een breed bospad.

- Ga aan het eind RA over de halfverharde weg, steek de asfaltweg over en loop RD over de halfverharde weg / karrenspoor.

5. Volg dit pad en steek ter hoogte van de molen het Gildepad over de Groeneweg op. Ga bij de klinkerweg RA, aan het eind LA, Bovendorpstraat.

De nog steeds werkende Grafelijke Torenmolen van Zeddam, voor het eerst vermeld in 1451, behoort tot de bezittingen van Huis Bergh. De Heren van Bergh hadden het wind- en maalrecht op hun grondgebied. De molen werd in 1904 aan de molenaar verkocht. Toen deze gesloopt dreigde te worden, heeft Jan Herman van Heek hem in 1929 gekocht en door ingrijpende restauraties voor de ondergang behoed.

Op Bovendorpsstraat 21 bevindt zich Museum de Rosmolen, in 1546 gebouwd als aanvulling op de torenmolen. De Graven van Bergh verpachtten de complete locatie met beide molens. De rosmolen, aangedreven door een paard, werd in 1866 verkocht. Het maalwerk werd gesloopt, maar in 1973-1974 hersteld en bedrijfsklaar gemaakt.

- Loop na de RK Sint Oswalduskerk bij het kruispunt (links bushalte Hertenkamp) RD, Benedendorpstraat. Volg deze na het kruispunt tot het eind, ga daar LA, Vinkwijk.

Voor je zie je havezate Padevoort, hetgeen doorwaadbare plaats betekent. Pedelvuort wordt rond 1272 genoemd als gebiedsbezit van het klooster Bethlehem bij Doetinchem. In 1375 is er sprake van een geslacht Van de Pavort, dat gerekend wordt tot de riddermatigen van 'het land van den Bergh', met de havezate Padevoort als stamhuis. In 1666 kwam Padevoort in bezit van de Graven van Bergh en werd het als jachthuis gebruikt.

In 1875 is het aan de R.K. Kerk verkocht en als klooster van de zusters Franciscanessen ingericht. Zij vestigden er een meisjesschool, later werd het gebouw centrum voor de wijkverpleging. Vanaf 1968 is het gerestaureerd wordt het bewoond door particulieren.

6. Ga bij de driesprong RA, Bornhofweg, dan de 1e straat RA, Melegardeweg, aan het eind RA, Vinkwijkseweg.

- Je passeert korenmolen De Volharding. Steek de rode klinkerweg over en loop RD over het tegelpad links van de Padevoortseallee.

- Steek aan het eind de asfaltweg over (links café-restaurant Het Tolhuis), loop RD over het klinkerpad langs de huizen, ga aan het eind RA over de Kerkweg en na het 3e huis links LA.

7. De klinkerweg gaat over in een tegelpad. Ga het 1e smalle pad RA langs de bosrand, aan het eind LA. De zandweg gaat over in een halfverharde weg.

- Ga aan het eind RA over het fietspad. Steek even later LA de weg over en loop RD over het karrenspoor, na het kruisen van het fietspad een zandweg.

- Je bevindt je weer op landgoed Huis Bergh. Ga het 1e pad LA. Loop bij de kruising na het hoogspanningshuisje RD en houd links aan.

8. Ga na 75 m op de open ruimte RA de top van de Galgenberg op, waar tot 1772 een wipgalg heeft gestaan, in de 19e eeuw een theekoepeltje.

- Loop bij de kruising RD over het karrenspoor, tot de kruising met bordjes 'Landgoed Huis Bergh'. Ga daar LA.

- Blijf het brede zandpad RD volgen. Na een bocht naar rechts loopt het door een stuk bouwland. Ga meteen daarna RA en loop RD over het karrenspoor. Dit maakt een bocht naar links.

9. Blijf het karrenspoor door de velden volgen tot het eind, ga daar RA, een zandweg, dan het 1e karrenspoor LA, Bovensteenakkers. Loop bij de asfaltweg RD, Bovensteenakkers.

- Ga aan het eind LA en RD, Benedensteenakkers, aan het eind LA, Slotlaan. Na ca. 50 m ga je RA de trap af, bij de kruising LA over de stadswal.

- Ga aan het eind LA, Molenpoortstraat, en loop deze uit tot aan de bushalte aan de Oude Doetinchemseweg.

Praktische informatie

Heuvelachtig, veel bos, kasteel, landgoed, havezate, 70% onverhard

Kijken

Hoofdburcht Kasteel Huis Bergh, Hof van Bergh 8, 's-Heerenberg, 0341-661281, huisbergh.nl. Museumkaart geldig

Museum / expositieruimte De Rosmolen, Bovendorpsstraat 21, Zeddam, 0314-651117 / 651063 Open: apr. t/m sept. za-zo 11.00-17.00 of als de deur open staat

Eten en drinken

Allerlei horecagelegenheden in het centrum van 's-Heerenberg, o.a.

Kasteelcafé Heeren Dubbel, Hof van Bergh 8, 0341-675090, heerendubbel.nl/kasteel-cafe

Hotel-restaurant-terras Het Montferland, Montferland 1, Zeddam, 0314-651444, hetmontferland.com

Brinks Pannenkoeken, Bovendorpsstraat 7, Zeddam, 0341-652826, brinkspannenkoeken.nl

Café-restaurant Het Tolhuis, 's-Heerenbergseweg 42, Zeddam, 0314-651264, hettolhuis.com

Overnachten

Kasteeltorens van Huis Bergh, zie bij Kijken

Hotel-restaurant Het Montferland, zie bij Eten en drinken

Familiehotel Engelbarts, 's-Heerenbergseweg 9, Zeddam, 0314-651338, hotel-engelbarts.nl

Openbaar vervoer

Bus 24 Doetinchem - 's-Heerenberg, haltes busstation 's-Heerenberg en Zeddam Hertenkamp

Parkeren

's-Heerenberg: in het centrum niet langer dan 2 uur (blauwe zone)

Deze wandeling is als pdf-bestand met topografische kaart en gps-track te vinden op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/landgoedwandeling-bergherbospad/17165/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In 'De mooiste landgoedwandelingen in de Achterhoek' beschrijft Marycke Janne Naber 12 rondwandelingen van 10 tot 15 km over 28 landgoederen in de afwisselende Achterhoek. Tevens heeft Marycke per route bewoners of beheerders van een landgoed geïnterviewd. De gids is te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

DEZE WANDELING IS OPGENOMEN
IN EEN WANDELGIDS VAN
GEGARANDEERD ONREGELMATIG

BESTEL DE MOOISTE WANDELGIDSEN OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement

voor slechts
€ 12,50